

idealkent ©

ISSN: 1307-9905 E-ISSN: 2602-2133

DOI: 10.31198/idealkent.1529468

Araştırma Makalesi / Research Article

Sayı Issue 46, Cilt Volume 16, Yıl Year 2024-4, 2603-2622

Kentsel Bellekte Kültürel Bir Mekân: Vefa Bozacısı

Dilay Nakış¹

ORCID: 0000-0003-4187-1569

Öz

Tarihi süreç, sosyokültürel yapı ve toplumsal gelişmeler arasındaki ilişki, mekân ve bellek kavramlarının etkileşimini ön plana çıkarmaktadır. Bir mekânın kentsel bellekte yer edinmesi, geçmiş ile bugün arasındaki deneyimlerle gerçekleşmektedir. Bu deneyimlerle tarihi ve kültürel bir değere sahip olan bir mekân, kentsel bellekte yer alarak hem bireysel hem de kolektif bellekte canlı kalmaktadır. Bellekte dinamik olan mekân, kültürel aktarım sürecinde önemli bir rol oynar. Bu mekânlar, toplumun geçmişini ve kültürel mirasını geleceğe taşıırken aynı zamanda kimlik ve aidiyet duygularının pekişmesine katkıda bulunur. Kentsel bellekte kültürel miras aktarıcısı olan mekânlardan biri de İstanbul'da bulunan Vefa Bozacısıdır. Vefa Bozacısı, İstanbul'un farklı dönemlerine tanıklık eden ve bu dönemlerin izlerini günümüze taşıyan bir mekândır. Mekânın tarihi dokusu ve boza üretim geleneği, Vefa Bozacısını bir ticarethane olmaktan çıkarıp kültürel bir simgeye dönüştürmektedir. Bu tür mekânlar, toplumsal hafızanın korunmasında ve kültürel değerlerin yeni nesillere aktarılmasında önemli bir rol üstlenmektedir. Vefa Bozacısı örneğinde olduğu gibi tarihi ve kültürel değere sahip mekânlar, şehirlerin kimliğini oluşturan ve koruyan unsurlar arasında yer alır. Bu nedenle, bu tür mekânların korunması ve yaşatılması, kentsel belleğin sürdürülebilirliği açısından büyük önem taşımaktadır.

Anahtar kelimeler: Kentsel bellek, kültürel miras, Vefa Bozacısı, İstanbul

¹ Doktora Öğrencisi, Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Türk Dili ve Edebiyatı Bilim Dalı, Eposta: dilaynakis.16@gmail.com

A Cultural Venue in Urban Memory: Vefa Bozacısı

Dilay Nakış²

ORCID: 0000-0003-4187-1569

Abstract

The relationship between historical processes, socio-cultural structure, and societal developments highlights the interaction of space and memory concepts. The presence of a place in urban memory is achieved through experiences that bridge the past and the present. Through these experiences, a place with historical and cultural value occupies a space in urban memory, remaining vivid in both individual and collective memory. A dynamic place in memory plays an important role in the cultural transmission process. These places carry the society's past and cultural heritage into the future, while also contributing to the strengthening of identity and a sense of belonging. One of the places that serve as cultural heritage transmitters in urban memory is Vefa Bozacısı in Istanbul. Vefa Bozacısı is a place that has witnessed different periods of Istanbul and carries the traces of these periods to the present day. The historical texture of the place and the tradition of boza production transform Vefa Bozacısı from a mere commercial enterprise into a cultural symbol. Such places play a crucial role in preserving social memory and transmitting cultural values to new generations. As exemplified by Vefa Bozacısı, places with historical and cultural significance are among the elements that constitute and preserve the identity of cities. Therefore, the preservation and sustenance of such places are of great importance for the sustainability of urban memory.

Keywords: Urban memory, cultural heritage, Vefa Bozacısı, Istanbul

² PhD Student. Mimar Sinan Güzel Sanatlar University, Graduate School of Social Sciences, Department of Turkish Language and Literature, E-mail: dilaynakis.16@gmail.com

Giriş

İnsanoğlu var olduğu andan itibaren yaşam süreci boyunca barınma, yeme gibi temel ihtiyaçlarını karşılamaya çalışmaktadır. Yaşamını sürdürebileceği bu temel ihtiyaçlardan biri ise barınmadır. Barınma ihtiyacını kurduğu yer veya mekânla oluşturmaya çalışan insan, toplumsallaşmaya başladığı zaman ürettiği ekonomik ve sosyokültürel değişimle yerleşme algısı farklılaşmayla birlikte çeşitlenmeye başlamıştır. Bu çeşitlenen yerleşme algısından biri kentleşmedir.

Kent, doğal ve ilkel yaşamın üstünde örgütlenme esasına dayalı olan yapay bir ortam (Kuban, 1994) olmasının yanı sıra toplumsal gelişmeyle beraber toplumun birtakım ihtiyacını karşılayan, köylere kıyasla tarımda çalışan kişinin az; nüfusun ise daha yoğun olduğu ve komşuluk ilişkilerinden oluşan bir yerleşim alanıdır (Keleş, 1998, s. 224). Kentler, büyük bir nüfusa sahip olan ve farklı düşünen kitleleri bir yaşam alanında bir araya getiren yerleşimden oluşmaktadır. Bununla birlikte kentler, duygu ve düşünce yapılarını yansıtan, örgütsel davranış kalıplarını, gelenek ve görenekleri bir araya getiren bütündür (Weber, 2015, s. 291). Bu bağlamda kentlerin kültürel yapıdan bağımsız olması mümkün değildir.

Kentler, fiziki ve sosyokültürel etkileşim alanlarıyla birçok düşünce yapısını ve kültürel değeri bir araya getirmektedir. Kenti oluşturan toplum üyeleri, deneyimlerinden hareketle kente bir anlam yükleyerek değer kazandırmaktadır. Bu anlamlandırma, kentte yaşayan bireylerin yaşam deneyimlerine ve kültürel çeşitliliğine göre farklılaşmaktadır. Her ne kadar farklılaşma olsa da kentler, bir kültürel değeri aktaran önemli anlamlar ve imgeler taşımaktadır. Bu bağlamda kentlerin hem bireysel hem de toplumsal deneyimlerin etkileşimi sonucunda ortaya çıkan sosyokültürel bir yapısı bulunmaktadır. Kentteki insanların deneyimleri sonucunda bireysel ve kolektif bellek aracılığıyla kente karşı yüklenen değer ve anlam, kentin bir mekânını, ruhunu, imgesini, tarihini ve kısaca kentsel belleğini oluşturmaktadır.

Bellek; yaşanılanları ve öğrenilenleri geçmişle bağ kurarak zihinde saklayabilme gücü, akıl, hafıza olarak tanımlanmakta, insanın yaşamı boyunca edindiği her türlü bilgiyi kaydedip gerektiğinde ortaya çıkaran ve en önemli zihinsel işlevi sağlayan sonsuz bir depo olarak ifade edilmektedir (TDK, Sönmez, 2012). Assmann'a göre bellek ikiye ayrılmaktadır. Kişiye özel olan ve yakın geçmişteki anıları kapsayan iletişimsel bellek ile

bireyin yaşam süresini aşan, tarihi süreçte kolektif bir kimlik kazanarak kendini gösteren ve toplumun değerlerini kapsayan kültürel bellekten oluşmaktadır (Assmann, 2011). Bu iki bellek türü özellikle de kültürel bellek kentsel belleği oluşumunda etki yaratmaktadır; çünkü kültürel değerler kent belleğini oluşturan ve kent olma özelliği kazandıran en soyut ve zengin imgeler içermektedir.

Aldo Rossi'nin "zaman içerisinde kent kendi kendisine büyür ve bir bilinç ve hafıza edinir" (Rossi, 2006) sözünden hareketle kentsel belleği, bu süreçte değişim ve dönüşüm bağlamında kentte yaşayan bireylerde bıraktığı etki olarak tanımlamak mümkündür. Kentteki her parça, kentsel belleğin bir ürünü olmakta ve kenti yansıtmaktadır. Bununla birlikte kentsel bellek bir deneyimle oluşan zihin deposudur ve deneyim alanı olan kentsel mekân, deneyimleyen kentli, deneyim olarak kentsel deneyim olmak üzere üç etmenin etkileşimiyle kentsel bellek meydana gelmektedir (Tefek, 2020, s. 38). Nitekim kentsel belleğin oluşumu için bir zihinsel sürecin ve deneyimin olması gerekmektedir.

Kentsel belleğin deneyimsel alanı iki alanda oluşmaktadır. Bunlar; kentsel mekân ve mimari mekândır. Sokaklar, kaldırımlar, meydanlar gibi alanlar kentsel mekâna girerken simge, anı ve dönem yapıları mimari mekânın kapsamında yer almaktadır. Her iki alan bir belge niteliği taşımakta ve kentsel belleğin en somut örneklerini teşkil etmektedir (Tefek, 2020, s. 40). Kentsel belleğin hem soyut hem somut örneklerinin bir yansıması olarak kentsel imgeler bu anlamda önem taşımaktadır.

Kenti oluşturan toplum üyeleri kendi duygu ve düşünceleri bağlamında kenti algılamakta olup her algı da deneyim sonucunda kendi imgesini oluşturmaktadır. Kent imgeleri, kentle kurulan anlamlandırmaya dayalı olmakla birlikte kentle bütünleşerek kentin kültürünü yansıtır ve kentli bireyin toplumsal kimlik kazanmasını sağlamaktadır (Kayaarası, 2011). Bunun yanı sıra kent imgeleri, kentsel görünümdeki farklılaşmalarla ortaya çıkan zihinsel yansımaları göstermektedir; bu nedendir ki kentte yaşanan her birey için kente dair algı ve anlam değişmektedir (Tefek, 2020, s. 26). Her ne kadar bireylerde kente dair farklı anlamlandırmalar olsa da kentsel imgelerin bireysel ve kültürel değerler taşıdığı görülmektedir. Kentsel imgeler, kenti anlama-yorumlama-algılaya üçgeninde etkili olan sembol, bölge gibi unsurları temsil etmektedir. Kısaca kentsel bellek, değişim ve dönüşüm bağlamında yaşananların kentte yaşayan bireyler üzerinde oluşturduğu etkinin yansıması olmakla birlikte iletişimsel ve

kültürel bellekte saklı olan, kentsel deneyim alanlarında ve imgelerinde ortaya çıkan bir hafıza biçimidir.

144 yıllık tarihiyle İstanbul kentinin önemli bir mekânı olan ve kentsel bellekte canlılığını koruyan Vefa Bozacısı hem bir kültürel mekân hem de bir kültürel imge olarak kültürel miras aktarımını gerçekleştirmektedir. Bu çalışmanın amacı, tarihi süreç içerisinde geleneksel bir içecek olan boza ile bozahanelerden hareketle kentsel bellekte bir kültür imgesi ve aktarıcısı olarak Vefa Bozacısını ele almaktır. Bu bağlamda çalışmada ilk olarak bozanın tarihi süreçteki yeri anlatılarak İstanbul kent kültüründe bir imge haline gelmiş olan Vefa Bozacısının tarihi ve kültürel bellekte önemi ifade edilecektir.

Tarihi Süreçte Boza/Bozahane

Türklerin geleneksel içeceklerinden biri olan boza; arpa, darı, buğday gibi çeşitli tahılların öğütülmesiyle birlikte su eklenip pişirilmesiyle oluşmakta ve Türklerin çoğunluk olduğu coğrafyada bilhassa kış mevsiminde tüketilmektedir.

Boza, darı ile yapılmasının yanı sıra arpa, buğday, haşlanan pirinç, irmiğin mayasıyla laktik asit fermantasyonuna uğraması sonucu oluşmaktadır (Arıcı ve Dağlıoğlu, 2002, s. 39). Bozanın tarihi geçmişi hakkında kesin bilgiler bulunmamaktadır; ancak yaklaşık 9000 yıl öncesinde Mezopotamya'da ortaya çıktığı düşünülmektedir. Bununla birlikte Akdeniz tüccarları aracılığıyla Kafkaslara ve Orta Asya'ya Türk göçleri ile de geniş bir coğrafyaya yayıldığı bilinmektedir (İgüs, 2016, s. 3). Bozanın bu kültürel yolculuğu ve tüketimi çeşitli kaynaklarda da ifade edilmektedir.

Reşat Genç, 9.yüzyılda geleneksel Türk mutfağında bulunan ve buğday, darı, arpa gibi tahıllardan yapılan *begni* adında bir içecekten bahsetmektedir ve muhtemelen bu içeceğin boza olduğunu açıklamaktadır. Nitekim Selçuklu Devleti'nde boza, *bekni* adıyla tanımlanan, darıdan veya arpadan üretilen, sevilerek içilen ve testilerde korunan bir içecek olarak bilinmektedir (Köymen, 1982). 11.yüzyılda ise Kaşgarlı Mahmut Divan-ı Lügat-it Türk adlı eserinde Karahanlılar'ın darıdan boza ürettiklerini ve bu içeceğe *buhoun* adını verdiklerini, Arapça karşılığının da *mizr* olduğunu ifade etmektedir (İgüs, 2016, s. 3). 15. yüzyılda Osmanlı Devleti döneminde Ahmet Cavid tarafından yazılan ilk yemek kitabı *Tercüme-i Kenzü'l İştihâ* adlı eserinde bozanın darı ve pirinç unuyla mayalanması sonucunda oluşan bir içecek olduğu belirtilmektedir (Cavid, 2006, s. 20-96). Bu tarihi süreç içerisinde bir şekilde geleneksel kültürde yer alan boza,

15.yüzyıla kadar çeşitli tanımlamalarla varlığını sürdürmüştür. Osmanlı Devleti döneminde ise boza üretimi ve tüketimi, sosyokültürel bir mekân olarak bozahaneler kısaca boza kültürü önemli yer tutmaya başlamıştır.

15.yüzyıldan itibaren Osmanlı Devleti'nde ön plana çıkmaya başlayan boza tüketimi, özellikle insanların bir araya geldiği ticari ve kamusal alanı oluşturan bozahanelerin ortaya çıkmasını sağlamıştır. Bozahaneler, Osmanlı Devleti'nde halkın cami ve tekke haricinde sosyalleşebildiği bir mekân olarak oluşmuştur.

Bozahanelerin Osmanlı Devleti'nde kahvenin daha bilinmediği dönemden önce olduğu düşünülmektedir. Bunun en güçlü kanıtı olarak Bursa kadı sicillerinin 1482 yılındaki kayıtlı bulunan altı bozahanelerin var olması ile Osmanlı Devleti döneminde ilk kahvehanelerin 1554 yılında Tahtakale'de kurulması gösterilmektedir. Bu dönemdeki bozahaneler, kahvehanelerde olduğu gibi esnaf loncasına kayıtlı olmakla birlikte devletin denetimi altında varlığını sürdürmüştür (Feyiz, 2021, s. 2). Devlet denetiminin olması, toplumun boza tüketiminin zaman zaman fetvalarla kısıtlamasına ve bozahanelerin ahlaki yönü sorgulanmasına neden olmuştur.

Osmanlı Devleti'nde bozanın en belirgin özelliği olarak tatlı ve ekşi çeşitleri dikkat çekmektedir. Evliya Çelebi seyahatnamesinde bu iki çeşit bozadan bahsetmektedir: Birincisi içerisinde herhangi bir sarhoş edici madde içermeyen Osmanlı ulemasının tükettiği tatlı boza; ikincisi ise alkol ve asit miktarının yüksek olduğu ve genellikle daha alt sınıftaki insanların tükettiği, Tatarlar tarafın yapılan ekşi bozadır (İgüs, 2016, s. 103-104). Böylece bozanın çeşitleri, üreticileri ve toplum tarafından görünürlüğüyle tercih eden kitlenin özellikleri önem taşımaktadır. "Bozacılar, mayalanmış akdarı ile hindistancevizinden yapılan koyu ve ekşi bir içki olan bozanın içildiği yerlerdir. Biraz alkollü olmasına rağmen üzümünden değil de tahıldan yapıldığı için içilmesi günah değildir. Bozacılara Tatarlar ve aşağı sınıftan kimseler gider. Bu kimselerle ilişki kurmak sakıncalıdır. Buralara sürekli olmamak koşuluyla arada bir gidilebilirse de en iyisi evde, ekşi boza yerine kişinin kendi evinde tatlı boza içmesidir" (And, 2011, s. 169). Buna istinaden tatlı ve ekşi bozayı tercih eden toplumsal sınıf farkının olduğunu belirtmek mümkündür.

Görülmektedir ki tatlı boza herhangi bir sorun yaratmamıştır; ancak ekşi bozanın üretilmesi ve tüketilmesi toplumda çeşitli olaylara sebebiyet yaratabileceği algısıyla sorun olarak görülmüştür. Ekşi bozanın insanda mayhoş bir durum yaratması, haram kabul edilmiştir ve tüketilmemesi

için devlet tarafından fetva verilmiştir. Bu durum toplumda bozanın ne kadar sevildiğini ve tüketildiğini ortaya koymaktadır (Ergüder, 2019, s. 7-8). Toplum her ne kadar sevse de ekşi boza haram olarak görülüp yasaklanmıştır; ancak bozahanelerin bu yasaklara rağmen ekşi bozanın üretimi sonlanmamıştır. Osmanlı halkı, bozahanelerde yasaklı bir biçimde ekşi boza içmeye devam etmiştir ve bu durum, şikâyetleri artırarak bozahanelerin kapatılmasına bir gerekçe oluşturmuştur.

16.yüzyılda Osmanlı Devleti'nin merkezi olan İstanbul'da boza kültürü ve kamusal alanı üzerine birtakım değişiklikler yapılmıştır. 1567 yılında İstanbul meyhanelerinin kapatılmasına yönelik fermanla, sarhoşluk etkisi yaratan ekşi boza da yasaklı içecekler arasında yer almıştır. "İstanbul'daki meyhaneleri, şaraphaneleri hatta bozacıları, çay ve kahvehaneleri yasaklayan birçok divan kararı çıkarılmıştır. 1567 de şaraphaneler, meyhaneler, çayhaneler, kahvehaneler kapatıldığı gibi boza da dâhil olmak üzere mayalandırılmış içkilerin tümü yasaklanmıştı" (And, 2011, s. 88). Bu tarihe takiben 1670-1671 yılında Bozahaneler Vak'ası ile IV. Mehmet tarafından içki yasaklanarak meyhaneler ve bozahaneler kapatılmıştır (İgüş, 2016, s. 4). Her ne kadar kapatılmış olsa da 17.yüzyılda boza tüketiminin daha da yaygınlaştığı tahmin edilmektedir; çünkü bu dönemde Osmanlı sarayında sadece pirinçten yapılan boza tercih edilirken halk arasında boza dükkânlarında üretilen pirinç veya arpadan yapılan boza tüketiminin olduğu bilinmektedir (Bilgin, 2010, s. 239). Bununla birlikte Evliya Çelebi, 17.yüzyılın ikinci yarısında boza dükkân sayısı 300 ve çalışan kişi sayısı ise 1005 olarak açıklamaktadır (Mantran, 1990, s. 45). 18.yüzyıla gelindiğinde ise kahvehaneler gibi bozahaneler de iktidarın otoritesine sarsacak bir mekân olarak görülmüş ve gizlice içki sattıkları iddia edilerek kapatılmıştır; ancak 19.yüzyılda ilan edilen Tanzimat Fermanıyla oluşan yeni ortam boza ve bozahanelerin üzerindeki baskıyı azaltmış ve yeniden yaygınlaşmaya başlamıştır. Değişim dönüşüm bağlamında bu yenilenmeye rağmen ekşi boza veya diğer adıyla Tatar bozası yerini alkol miktarı ve tadı ekşi olmayan bozaya, Arnavut bozasına bırakmıştır (İgüş, 2016, s. 4).

Tarihi süreç içerisinde boza kültürü kısaca bozahanelerde toplumun bir araya gelerek hem bireysel hem de siyasal konularda sohbet ettiği kamusal bir alanda oluşmaktadır. Bu nedenle bozahanelere var olduğu dönemde çeşitli müşterilerin gelmesi ve bunun bozanın çeşitlerine göre toplumsal kitleyi oluşturması bozanın sosyokültürel yapıya etkisini ortaya koymaktadır. Nitekim bozahaneler, sadece boza içme yeri değil, siyasal

muhalefetin ve toplumsal eleştirinin yapıldığı bir mekân olmanın yanı sıra ahlak sınırları bağlamında kontrol edilerek devlet denetiminde olan bir eğlence merkezidir.

Kültürel Bir Mekân: Vefa Bozacısı

Kültürel bellek, toplumların ortak geçmişleri ve değerleri hakkında sahip oldukları kolektif hatıraları oluşturmaktadır. Bu bellek; anlatıları, tarihsel olaylar, ritüeller, semboller, mekânlar gibi unsurlarla yaşatılmakta ve aktarılmaktadır. Kültürel bellek aracılığıyla toplumlar, kimliklerini koruyarak var oluş sürekliliğini sağlamaktadır.

Kültürel mekânlar ise toplumların tarihsel süreçte inşa ettikleri ve kültürel değerleri yansıttıkları fiziksel ya da sembolik alanlardan meydana gelmektedir. Bu mekânlar; sanat, mimari, ritüeller, anıtlar, müzeler, tarihi yapılar gibi birçok biçimde ortaya çıkmaktadır. Örneğin; bir meydan, bir tapınak, bir sanat galerisi ya da anıt, belirli bir kültürel anlam taşıyan ve kültürel bir değeri gösteren yerlerdir.

Kültürel mekân ile kültürel bellek arasında toplumların tarihsel, toplumsal ve kültürel kimliklerini nasıl inşa ettikleri ve koruduklarıyla ilgili ilişki bulunmaktadır. Kültürel mekânlar, bu belleklerin somutlaştığı ve nesillere aktarıldığı alanlardan oluşmaktadır.

Kültürel mekânlar, kültürel belleğin somutlaştığı yerlerdir. Bu mekânlar aracılığıyla toplumlar tarihini, kültürel değerlerini ve kimliğini paylaşmakta ve hatırlamaktadır. Kültürel mekânlar, belirli bir topluluğun geçmişini ve kültürel kimliğini hatırlatarak toplumsal hafızanın canlı tutulmasına katkı sağlamaktadır. Kültürel bellekte yer edinen Vefa Bozacısı da kültürel bir mekân olarak bir tarihi dönemi, kültürel değerleri, şehrin kimliğini yansıtmaktadır.

Osmanlı Devleti döneminde kurulan bozahanelerden en önemlilerinden biri 144 yıllık bir tarihi geçmişine sahip olan ve adını İstanbul'da bulunduğu semitten alan Vefa Bozacısı'dır.

Vefa Bozacısı, 1876 yılında kurulan bir kültürel mekândır. 1870 yılında Arnavutluk Prizren'den İstanbul'a göç eden Hacı Sadık Bey tarafından kurulmuştur. Hacı Sadık Bey, o yıllarda yapmış olduğu gözlem sonucunda esnafın bozayı esmer renkte, ekşi bir tatta ve sulu bir kıvamda verdiğini görmüştür ve kendisi farklı bir yöntem deneyerek henüz yeni mayalanmaya başladığı anda oluşan kabarcıklardaki çok hafif ekşi lezzetiyle, açık sarı renkte ve koyu kıvamda bir tat meydana getirmiştir. Böylece kendi imkânlarıyla evinin altında ürettiği bozayı, altı yıl boyunca kış gecelerinde bilhassa saray ve çevresinde omuzundaki güğümlerle dolaşarak seyyar halde satmıştır. Zaman içerisinde

her köşe başından beklenen isim olmuştur ve bu ilgi kendisinde cesaret duygusunu oluşturmuş, yanına kardeşi Hacı İbrahim Bey'i de alarak dönemin en gözde yerlerinden biri olan Vefa semtinde ilk ticarethanesini kurmuştur. 1876 yılında kurulan bu dükkân aynı zamanda bozanın dünyadaki ilk resmi ticaret mekânı da yerini almıştır (URL1).

Şekil 1: Vefa Bozacısının Kurucusu Hacı Sadık Bey.

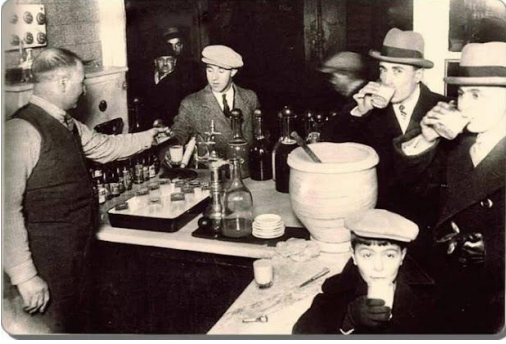
(Kaynak: <https://www.erolkara.net/2019/01/vefann-simgesi-bozann-tarihi.html>).

Süreç içerisinde de marka isim haline gelmiştir. Bu gelişimi Tarihi Vefa Bozacısının 1950'li yıllardaki yöneticisi ve oğlu İsmail Vefa, aşağıdaki ifadelerle açıklamaktadır:

Vefa, belki bilirsiniz büyük yangından evvel, İstanbul'un en kibar semtlerinden biri idi. O devirde evlerimizin kış hayatı da, toplantılarla geçirdi. Bu toplantıların, hemen hemen tek içkisi, boza idi. Komşular arasında oynanan oyunlarda bile kaybedenler, boza alırlardı. İstanbul'un en meşhur bozacısı da, Taksim'de dükkânı bulunan Tevfik efendi idi. Rahmetli babam Hacı Sadık efendi de, bir müddet seyyar olarak sokaklarda mevsimine göre sahlep, kaysı hoşafı, mısır buğdayı, boza falan sattıktan sonra, tarihinde eski Vefa Meydanı'nda küçücük bir dükkân açarak, sıra ve bozacılığa başlamış... Fakat Tevfik efendiden alır, bir müddet bekletir, üstünde biriken suyu döker, böylece daha halis, daha saf bir hale getirerek, müşteriye verirmiş. İşte, şöhret buradan başlar; Taksim bozasına alışmış olanlar, babamın bozasını daha lezzetli bulunca, bu lezzet ağızdan ağza yayılmış...(...) Rahmetli o günleri anlatırken; "her şey bol ve olduğu halde şeker yerine sakarin kullanan bozacılar

çoktu. Ben ise, böyle hilelere tenezzül etmek şöyle dursun, darıya varıncaya kadar her şeyin en iyisini alarak, kolları sıvar, kendi elimle yapardım (İğüş, 2016, s. 5) derdi.

Kendi yöntemleriyle yeni bir boza üreten Hacı Sadık Bey, aynı tadı oluşturabilmektir ve kalitesini koruyabilmek amacıyla uzun yıllar bizzat kendisi bozanın yapımıyla ilgilenmiştir. Bununla birlikte 1876-1930 yılları arasında iki kardeşin ortaklığı da devam etmiştir. 1930 yılında Hacı Sadık Bey'in; 1944 yılında da Hacı İbrahim Bey'in vefat etmesiyle şirket yönetimi iki kardeşin çocukları tarafından devam ettirilmiştir. Bugün Vefa Bozacısı; şirketin yönetim kurulu başkanı, Hacı Sadık Bey'in torunu Sadık Vefa ile varlığını korumaktadır (Koç, 2009, s. 608-609).

Şekil 2: 1930'lu yıllar Vefa Bozacısı.

(Kaynak: <https://www.erolkara.net/2019/01/vefadan-bozaaaaaaaaaaaaa.html>).

Şekil 3: 1930'lu yıllar Vefa Bozacısı.

(Kaynak: <https://www.erolkara.net/2019/01/vefadan-bozaaaaaaaaaaaaa.html>).

Günümüzde dört nesil aile fertlerinin emekleriyle kalitesini sürdüren Vefa Bozacısı, boza üretimine devam etmektedir ve geleneksel tadı korumaktadır. Küçük bir işletme olarak bir dükkânda başlayan boza üretimi, bugün dünyanın marka ismi olmakla birlikte sirke ve sos imalatıyla da büyük bir şirkete dönüşmüştür.

Şekil 4: Vefa Bozacısının Reklamı (Üzerinde Vefa, Boza, Şıra ve Sirke Fabrikası Mucit ve Müstahziri Hacı Sadık ve Hacı İbrahim Biraderler Kuruluş Tarihi 1293 yazmaktadır. (Pınar Bolel Koç Arşivi) (İgüş, 2016, s. 9).

Vefa Bozacısı, tarihi geçmişiyle kültürel bir değere sahiptir ve kentin kültürel bir mekânını oluşturmaktadır. Bireysel ve kolektif bellek aracılığıyla kente yüklenen değer ve anlamın kentin bir mekânını, ruhunu ve imgesini oluşturması kentsel belleği ortaya çıkarmaktadır. Bu bağlamda Vefa Bozacısı hem sunduğu lezzetle hem de tarihi ve kültürel yapısıyla kentteki bireylerde bir iz bırakmaktadır, kentin bir mekânını ve ruhunu oluşturmaktadır. Böylece Vefa Bozacısı kentin bir değeri olmaktadır ve kentin bir imgesi halinde dönüşmektedir. Kültürel bellek aracılığıyla da nesillere aktarımı gerçekleşmektedir. Bu durum Vefa Bozacısının kentsel bellekte yer edinmesini sağlamaktadır, 144 yıllık tarihi ve sosyokültürel yapısıyla kentsel bellekte anımsanmaktadır ve kültürel miras olarak aktarılmaktadır. Geçmişin izlerini taşıyarak toplumsal hafızayı canlı tutan Vefa Bozacısı, kültürel kimliğin sürdürülmesine katkı sağlamaktadır.

Şekil 5. Vefa Bozacısının 1900'lü yıllarda Milli Mimarlık Üslubunda Yapılmış ve Günümüzde de Halen Vefa Bozacısının Tek Şubesi Olan ve İstanbul Vefa'da bulunan Perakende Boza Satış Birimi.

(Kaynak: https://tr.wikipedia.org/wiki/Vefa_Bozac%C4%B1s%C4%B1).

Kültürel mekân ve kent arasındaki ilişki, kentlerin sosyal, tarihsel ve kültürel dokusunu oluşturmaktadır. Kültürel mekânlar, kentin kimliğinin oluşturulmasında ve korunmasında önemli rol üstlenmektedir. Kentler, bu mekânlar aracılığıyla geçmişle bağ kurmakta, kimliklerini sergilemekte ve kültürel çeşitliliği yaşatmaktadır. Ayrıca bu mekânlar, kentin sosyal ve ekonomik canlılığına katkıda bulunarak kent yaşamının ayrılmaz bir parçası haline gelmektedir. İstanbul için de kültürel bir mekân olan Vefa Bozacısı, kentin önemli bir değeridir.

Bir kent; toplumların ortak değerlerini, kültürel geçmişini ve yaşam biçimlerini yansıtan kültürel mekânlarla şekillenmektedir. Kültürel mekân, bir kentin kültürel yapısı ve kimliğini oluşturmaktadır. Bir kentin kimliği, tarihsel süreç içinde biriken kültürel unsurların bir yansımasıdır. Kültürel mekânlar, bu kimliğin korunması ve sürdürülmesi için büyük bir öneme sahiptir. 1876 yılından günümüze kadar varlığını sürdüren Vefa Bozacısı, İstanbul kentinin birçok tarihi sürecine tanıklık ederek kentin kültürel yapısını ve kimliğini oluşturan bir mekân özelliği taşımaktadır.

Kültürel mekânlar, kent yaşamına katkı sağlamaktadır. Kültürel mekânlar, kent yaşamında insanların bir araya gelip toplumsal etkileşimin yoğun olduğu alanlardır. Tiyatro, müze, sanat galerisi, kütüphane

veya park gibi mekânlar, kentin kültürel çeşitliliğini ve zenginliğini göstermektedir. Bu alanlar, sadece kültürel aktivitelerin gerçekleştiği yerler olmamakla birlikte aynı zamanda kent nüfusunun bir araya geldiği, sosyalleştiği ve kent yaşamını deneyimlediği mekânlardır. İstanbul kentinin kültürel zenginliklerinden biri olan Vefa Bozacısı hem İstanbul'da hem de başka şehirlerde yaşayan insanları ağırlayan, kentli nüfusun boza içerken sosyalleşebildiği ve kent yaşamının kişiye sunduğu sosyal alanı deneyimleyebildiği kültürel bir mekândır.

Kültürel mekânlar, kent turizmine ve ekonomisine katkı sunmaktadır. Kültürel mekânlar, kentin turizm potansiyelini artırarak kentin ekonomik gelişimini etkileyen unsurlardan biri olmaktadır. Kente gelen turistler, kentin tarihsel ve kültürel mekânlarını görmek için gelerek bu mekânlardaki tüketimle ekonomik açıdan canlılık kazandırmaktadır. Köklü bir tarihi geçmişi olan Vefa Bozacısı da kültürel bir mekân olarak turist ağırlayan bir işletmedir. Türk gastronomisi bakımından önemli bir içecek olan bozanın, başka kültürlerden gelen insanlara tanıtılması Vefa Bozacısının kültürel marka olmasıyla gerçekleşmektedir. Bu bağlamda Vefa Bozacısı hem yapısı ve tarihiyle kentsel tarihi yansıtan hem de kent turizmine ve ekonomisine canlılık kazandıran bir kültürel markadır.

Kültürel mekânlar, kültürel belleği ve kentin kimliğini ifade etmektedir. Kentler, kültürel belleğin yerleştiği önemli merkezlerdir ve kültürel mekânlar, bu belleğin somutlaştığı alanlardır. Örneğin; meydanlar, anıtlar, tarihi mimari yapılar kent halkının toplumsal hafızasında önemli bir yer tutmaktadır. Bununla birlikte kentte gerçekleştirilen törenler, festivaller veya etkinlikler, kültürel mekânlar aracılığıyla kültürel bellekte yer edinmektedir. Bu bağlamda kültürel mekânlar, kentin tarihini ve toplumsal yapısını şekillendirmektedir. Ayrıca her kent, kendine özgü bir kültürel kimliğe sahiptir ve bu kimlik, kültürel mekânlarla kendini göstermektedir. Kentlerdeki mimari yapılar ve mekânlar, kentin tarihsel ve kültürel birikimlerini günümüzde de görünür kılmakla birlikte kenti eşsiz kılmaktadır. 1847 yılından günümüze kadar gelen Vefa Bozacısı, özgün boza yapımıyla İstanbul'un bir değerinde olmakta ve nesiller boyu işletmeciliğiyle kentin kimliğini oluşturmaktadır. Böylece kültürel mekâna dönüşen Vefa Bozacısı, ahşap ve eksiltilmiş mermerden oluşan mimari ve tarihi yapıyla kültürel bir birikimi yansıtmaktadır. Tarihi ve kültürel kimliği, yerel ve özgün lezzetleri, kuşaklararası işletmeciliğiyle nesiller boyu toplumun kültürel belleğinde önemli yer edinen İstanbul kentinin eşsiz bir mekânıdır.

Sonuç

Kentler, birbirinden farklı olan bireylerin bir araya gelerek oluşturdukları ortak bir yaşam alanıdır. Kentte yaşayan toplum üyeleri bireysel ve kolektif bellekle yaşadığı kenti anlamlandırmakta, yorumlamakta ve algılamaktadır. Bunun sonucunda oluşan kentin bireyde bıraktığı iz ve bireyin deneyimleri kentsel belliği oluşturmaktadır.

Bozanın yapılışı yaklaşık 9000 yıllık geçmişe dayanmaktadır. Buğday, arpa, darı gibi tahıllardan oluşan bozanın ortaya çıkışı hakkında net bilgiler olmasa da üretildiği dönemde birçok kaynakta bilgiye erişilmektedir. Bu bağlamda bozanın ekşi ve tatlı olması yönüyle çeşitleri olduğu ve özellikle ekşi bozanın üretildiği tarihi dönemlerde sorun teşkil ettiği görülmektedir. 15.yüzyılda Osmanlı Devleti döneminde daha çok üretilmeye başlanan ve tanınan boza, bu sorunlarla daha çok tanınır hale gelmiştir. Bu dönemlerde boza içmek basit bir eylem değildir, oluşan bozahaneler toplumun sosyalleşme alanı olmakla birlikte dönemin siyasal eleştirisinin de yapılabildiği kamusal mekândır.

Bellekte dinamik olan mekân, kültürel aktarım sürecinde önemli bir rol oynar. Bu mekânlar, toplumun geçmişini ve kültürel mirasını geleceğe taşıırken aynı zamanda kimlik ve aidiyet duygularının pekişmesine katkıda bulunur. Kentsel bellekte kültürel bir mekân olarak bozahaneler, zaman zaman kapatılsa da tarihi süreçte önemli bir yer tutmaktadır. Kültürel bir değeri ve kentsel bellekte yeri olan önemli bir kültürel mekân ise 1876 yılında Hacı Sadık Bey'in kurduğu Vefa Bozacısıdır. Vefa Bozacısı, İstanbul'un farklı dönemlerine tanıklık eden ve bu dönemlerin izlerini günümüze taşıyan bir mekândır. Vefa Bozacısının müdavimleri arasında yer alan ünlü isimler ve mekânda yaşanan hatıralar, bu mekânın kentsel bellek içerisindeki değerini artırmaktadır. İnsanlar burada sadece bir içecek tüketmekle kalmamaktadır, aynı zamanda geçmişin izlerini sürmektedir ve bu izleri kendi deneyimleriyle harmanlamaktadır. Bu işletme, 1876 yılından günümüze kadar sadece bir içecek satan dükkân olmanın ötesine geçerek İstanbul'un kültürel ve sosyal tarihinin önemli bir parçası haline gelmiştir.

Vefa Bozacısı, İstanbul'un Vefa semtinde yer alan tarihi bir içecek dükkânı olmakla birlikte bir kültürel mekân olarak hem İstanbul'un kültürel mirasının önemli bir parçası hem de Türk boza geleneğinin en bili-

nen temsilcisi olarak kültürel bellekte yer almaktadır. Boza geleneğini yaşatan ve bozanın tarihsel köklerini koruyan Vefa Bozacısı, bir mekân olarak işlev görmektedir. Bu mekâna gelen insanlar, sadece bir içecek tüketmekle kalmayıp aynı zamanda bu geleneksel içeceğin tarihini ve kültürel kökenini bilip deneyimlemektedir. Yalnızca geleneksel içeceklerle değil; mekân, tarihi dokusuyla da dikkat çekmektedir. Bu özelliğiyle Vefa Bozacısı, fiziksel mekân olarak da tarihsel ve kültürel dokuyu yansıtmaktadır. Yer alan antika eşyalar, eski sandalyeler, tarihi fotoğraflar ve duvardaki belgeler, mekânın 150 yılı aşkın bir süredir var olan bir yer olduğunu hatırlatmaktadır. İstanbul'un tarihini ve nostaljik yanını hissettiren Vefa Bozacısında oturup boza içmek, bir nevi zaman içinde bir yolculuk mahiyeti taşımaktadır.

Günümüzde hem İstanbullular hem de turistler için önemli bir ziyaret noktası olan Vefa Bozacısı; İstanbul'un kültürel mirasının bir simgesi, Türk boza geleneğini yaşatan ve koruyan bir mekân olarak öne çıkmaktadır. Toplumun tarihi ve kültürel hafızasında yer eden bu mekân, İstanbul'un kent kültürü bağlamında bir buluşma mekânı olmayı devam ettirmektedir. Bu mekânda boza içmek hem Türk boza geleneğini hem de İstanbul'un tarihi ve kültürel birikimini deneyimlemek açısından oldukça önemlidir. Nitekim Vefa Bozacısı, geçmişle günümüz arasında kültürel bir köprü işlevi görmekle birlikte kentin kültürel kimliğinin bir parçası olmaya devam etmektedir.

Dört nesil ailenin geleneksel lezzeti sürdürmesi ve tarihi kültürel geçmişi koruması, kentte yaşayan bireylerin bu mekâna anlam ve değer yüklemesini sağlamaktadır. Kentsel bellekte kültürel miras aktarıcısı olan Vefa Bozacısı, kültürel bir imge olarak yer almaktadır ve böylece kültürel miras aktarımını gerçekleştirmektedir. Kültürel bellek zamanla değişebilmektedir ve bu değişim, kültürel mekânların yeniden yorumlanmasına yol açabilmektedir. Bu nedenle kültürel bir mekân olan Vefa Bozacısını kültürel bir miras olarak görmek ve korumak oldukça önemlidir.

Sonuç olarak boza, somut olmayan kültürel miras hazinesidir ve Vefa Bozacısı bu mirası koruyup taşıyarak kentsel bellek aracılığıyla nesillere sunmaktadır.

Expanded Abstract

A Cultural Venue in Urban Memory: Vefa Bozacısı

Dilay Nakış³

ORCID: 0000-0003-4187-1569

Throughout history, spaces have been an essential part of social structures and cultural heritage, serving as connecting elements in the relationships between individuals and societies. The interaction between sociocultural structures, social development, and historical processes has intertwined the concepts of space and memory in an inseparable way. Urban memory explains how places that shape the historical and cultural identity of cities are embedded in individual and collective memory and how this memory is transmitted to the future. In this context, historical spaces such as Vefa Bozacısı stand out as significant components of urban memory.

Urban memory reflects the identity of a city formed over time. This identity results from accumulated experiences, events, traditions, and cultural heritage throughout history. Urban spaces are the physical areas where this memory materializes. For a place to be embedded in urban memory, it must be built upon social memory. Squares, streets, city landmarks, and historical structures in cities evoke associations for individual and collective memory. Hence, spaces are not just physical environments but also dynamic arenas where social interactions are established, and cultural transmission occurs. A place with historical and cultural significance can leave a permanent mark on social memory. Such places play a crucial role in the identity formation process of individuals and societies.

For a place to dynamically maintain its presence in memory, it must be connected to historical, cultural, and social values. Dynamic places establish themselves in social memory by enduring through time. These spaces stand out as areas where individuals and societies gather and where traditions and values are sustained. A dynamic place is significant not only for its historical texture or architecture but also for the meanings it carries in social memory. These meanings are often shaped by the experiences

---

³ PhD Student. Mimar Sinan Güzel Sanatlar University, Graduate School of Social Sciences, Department of Turkish Language and Literature, E-mail: dilaynakis.16@gmail.com

individuals have had in that place. Therefore, spaces are not merely physical locations but also vital carriers of social memory and cultural transmission. Vefa Bozacısı, a historical urban space, is one such place where social memory and cultural transmission are realized.

A dynamic space in memory plays a vital role in the process of cultural transmission. These spaces carry a society's past and cultural heritage into the future while also reinforcing feelings of identity and belonging. As a cultural space in urban memory, bozahouses have held a significant place in historical processes, even if they have occasionally ceased operation. An important cultural space with historical value in urban memory is Vefa Bozacısı, established in 1876 by Hacı Sadık Bey. This venue has witnessed different periods of Istanbul's history and carries the traces of these eras to the present day. The patrons and the memories created in this space enhance its value within urban memory. People do not merely consume a drink here but also trace the marks of the past, blending these marks with their own experiences. Since 1876, this establishment has gone beyond being a simple shop selling beverages, becoming a vital part of Istanbul's cultural and social history.

Vefa Bozacısı holds a significant place in Istanbul's historical and cultural fabric. Founded in 1876, it is not only a commercial enterprise but also a site of urban memory. This historical establishment has borne witness to different eras of Istanbul, from the Ottoman Empire to the Republic, and holds a special place in the city's collective memory. One of the defining features of Vefa Bozacısı is its continuity throughout history. During the Ottoman period, the production and consumption of boza, a traditional drink, were regarded as a social habit. In the Republican era, it adapted to the dynamics of modern urban life while preserving the boza tradition, proving that this drink is not merely a nourishment but also a cultural value. The historical texture of Vefa Bozacısı further emphasizes its place within urban memory. Its nostalgic atmosphere, adorned with wooden details, takes visitors on a journey through time. Sitting and drinking boza at Vefa Bozacısı feels like embarking on a voyage into history. These unique features strengthen the emotional bonds individuals form with the space. Additionally, Vefa Bozacısı serves as a cultural transmission site. The boza offered here is not only a culinary experience but also a representation of cultural heritage. With these characteristics, Vefa Bozacısı is recognized as one of the key places shaping Istanbul's identity.

Located in Istanbul's Vefa district, Vefa Bozacısı is a historic beverage shop that also serves as a cultural space, making it a vital part of Istanbul's cultural heritage and the best-known representative of the Turkish boza tradition in cultural memory. For the sustainability of urban memory and cultural spaces, it is crucial that Vefa Bozacısı continues to exist as an enterprise today. Preserving and maintaining the spaces that constitute urban memory is critical for cities to retain their identities. Places like Vefa Bozacısı actively contribute to the transmission of cultural heritage. Efforts to protect such spaces ensure the continuity of a city's historical and cultural identity.

Today, Vefa Bozacısı is a popular destination for both Istanbul residents and tourists. It stands out as a symbol of Istanbul's cultural heritage and a space that preserves and upholds the Turkish boza tradition. This place, embedded in the historical and cultural memory of society, continues to serve as a meeting point within Istanbul's urban culture. Drinking boza at this establishment is significant not only for experiencing the Turkish boza tradition but also for engaging with Istanbul's historical and cultural accumulation. Indeed, Vefa Bozacısı serves as a cultural bridge between the past and the present while remaining an integral part of the city's cultural identity.

Vefa Bozacısı is a unique venue that holds a significant place in Istanbul's urban memory and plays a crucial role in preserving this identity. Such spaces are essential carriers of social memory and cultural transmission. Thus, the preservation and maintenance of places valuable to urban memory are of great importance for the sustainability of cities' historical and cultural fabric. As a cultural heritage transmitter in urban memory, Vefa Bozacısı stands as a cultural symbol, ensuring the continuation of cultural heritage.

Kaynakça/ References

- Ahmed C. (2006). *Tercüme-i Kenzü'l İştihâ, 15. yüzyıldan bir mutfak sözlüğü*. İstanbul: Kitap Yayınevi.
- And, M. (2011). *16. yüzyılda İstanbul, kent- saray- gündelik yaşam*. İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Arıcı, M. ve Dağlıoğlu, O. (2002). Boza: a lactic acid fermented cereal beverage a traditional Turkish food. *Food Reviews*, 18, 32-39.
- Assman, J. (2001). *Kültürel bellek*. İstanbul: Ayrıntı Yayınları.

- Bilgin, A. (2010-2011). Osmanlı döneminde mutfak kültürü. *Akademik Araştırmalar Dergisi*, 47-48, 229-245.
- Ergüder, B. S. (2019). *Geleneksel içeceğimiz bozanın tüketim potansiyeli üzerine bir araştırma: İstanbul örneği*. (Yüksek Lisans tezi). YÖK. (580345).
- Feyiz, F. (2021). Osmanlı şehir mekânlarına bir örnek: bozahaneler. *International Journal of Economics, Politics, Humanities & Social Sciences*, 4(1).
- İğüs, E. (2016). Balkanlar'dan Anadolu'ya boza ve türleri ile Türkiye'deki Balkan kökenli bozacılar. *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(1), 101-111.
- Kayaarası, T. (2011). Yeni Türk Sinemasında İstanbul Kent İmgeleri, Yüksek Lisans Tezi, İstanbul Kültür Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Keleş, R. (1998). *Kent bilim terimleri sözlüğü*. Ankara: İmge Kitabevi.
- Koç, P. B. (2009). Dünden bugüne Vefa bozacısı bir semte vefa. İstanbul: Klasik Yayınları.
- Köymen, M., A. (1982). *Selçuklular zamanında beslenme sistemi*. Ankara: Türk Mutfağı Sempozyumu Bildirileri, 39-43.
- Kuban, D. (1994). İstanbul ani çöküşü yaşayan bir kent oldu. *Cumhuriyet Bilim ve Teknik*, 10(8).
- Mantran, R. (1990). *17. yüzyılın ikinci yarısında İstanbul*. Ankara: Türk Tarih Kurumu Basımevi.
- Rossi, A. (2006). *Şehrin mimarisi*. İstanbul: Kanat Kitap.
- Sönmez, S. (2012). *Toplumsal bellek ve sinema: Türkiye sinemasında travmatik temsiller*. (Doktora tezi). YÖK. (312467).
- Tefek, G. T. (2020). *Kentsel bellek bileşenleri üzerine hermeneutik okuma: Adana Atatürk caddesi örneği*. (Yüksek Lisans tezi). YÖK. (623444).
- URL1. Vefa Bozacısı. (<http://www.vefa.com.tr/index.php?dil=tr&sayfa=tarihce> /Erişim tarihi: 06.02.2022).
- Weber, M. (2015). *Şehir, modern kentin oluşumu*. İstanbul: Yarın Yayınları.

Dilay Nakış

2014 yılında Hacettepe Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Bölümü Türk Halkbilimi Anabilim Dalından mezun oldu. Lisans öğreniminde Erasmus Öğrenci Değişim Programı ile University of Adam Mickiewicz, Modern Language and Literature, Asian Study, Turcology bölümüne gitti. 2021 yılında Kocaeli Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatı Anabilim Dalı, Türk Halk Edebiyatı Bilim Dalı Tezli Yüksek Lisansı tamamladı. 2024 yılında ikinci yüksek lisansını Bahçeşehir Üniversitesi, Küresel Siyaset ve Uluslararası İlişkiler, Tezsiz Yüksek Lisans (%100 Burslu)

bölümünde gerçekleştirdi. Şu an 2021 yılında başladığı Mimar Sinan Güzel Sanatlar Üniversitesi, Türk Dili ve Edebiyatım Anabilim Dalı, Türk Halk Edebiyatı Doktora programında akademik sürecini devam ettirmektedir.

Graduated from Hacettepe University, Department of Turkish Language and Literature, Department of Turkish Folklore in 2014. During undergraduate studies, participated in the Erasmus Student Exchange Program at the University of Adam Mickiewicz, Department of Modern Language and Literature, Asian Studies, Turcology. Completed a thesis-based Master's degree in Turkish Folk Literature from Kocaeli University, Department of Turkish Language and Literature, in 2021. Completed a second non-thesis Master's degree in Global Politics and International Relations (with a full scholarship) at Bahçeşehir University in 2024. Currently, continuing academic studies in the Ph.D. program in Turkish Folk Literature at Mimar Sinan University, Department of Turkish Language and Literature, which started in 2021.

Eposta: dilaynakis.16@gmail.com